

Doctrina - Podještědské gymnázium, s.r.o.

**Oddíl E – učební osnovy
VII.1.C**

MATEMATIKA

VII.1.B – Matematika

Charakteristika předmětu: MATEMATIKA ve čtyřletém gymnáziu

Obsah předmětu

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu matematika čtyřletého gymnázia vychází ze vzdělávací oblasti Matematika a její aplikace (RVP G).

V matematice budeme realizovat průřezové téma Osobnostní a sociální výchovu, která prolíná všemi předměty na gymnáziu.

Časové vymezení předmětu

	vyučovací hodina	cvičení
I. ročník	4	X
II. ročník	3	X
III. ročník	3	X
IV. ročník	3	X

Organizace výuky

Vzhledem k zavedení povinné státní maturitní zkoušky z matematiky je předmět matematika povinný pro studenty I. až IV. Ročníku a objemem učiva reflektuje požadavky na tuto maturitní zkoušku. Protože ale připravujeme studenty také na studium matematiky na vysoké škole, jsou jednotlivá témata probírána více do hloubky oproti daným požadavkům a studentům je podle zájmu a možností nabízen volitelný rozšiřující předmět Matematické cvičení.

Výuka matematiky je uskutečňována převážně frontálním vyučováním s co největším zapojením studentů do společného odvozování poznatků, využívají se ale často i prvky problémového a skupinového vyučování.

Výchovné a vzdělávací strategie

Matematickým vzděláním v průběhu gymnaziálního vzdělání významně přispíváme k utváření a rozvoji klíčových kompetencí žáků. Matematika výrazně rozvíjí logické uvažování, abstraktní a analytické myšlení, učí srozumitelné a věcné argumentaci, formulaci problémů a jejich řešení, vyžaduje tvůrčí přístup a různorodé metody práce, podporuje samostatnost i nutnost spolupráce při řešení problémů. Významným aspektem je i rozvíjení geometrické představivosti, a to jak v rovině, tak v prostoru.

Těžiště výuky spočívá v aktivním osvojení strategie řešení úloh a problémů, v ovládnutí nástrojů potřebných pro vysokoškolské studium i pro běžný život, v pěstování schopnosti aplikace. Během studia si studenti uvědomují, že matematika nachází uplatnění ve většině oborů lidské činnosti, zejména v informatice, technice a ekonomii.

VII.1.B – Matematika

Podporujeme účast studentů v matematických soutěžích, jako je Matematický klokan, matematická olympiáda, a v korespondenčních soutěžích. Snažíme se tak vypěstovat u studentů trvalý zájem o matematiku, podchytit a rozvíjet matematický talent u nadaných studentů a připravovat studenty na úspěšné vysokoškolské studium.

Kompetence k učení

- umožňujeme studentům vyzkoušet různé metody a formy činností: práce ve dvojicích nebo ve skupinách, soutěže v rámci třídy, práce s textem – důraz je kladen na pochopení matematického textu nebo naopak schopnost matematizace reálné situace, využívání konzultací, rozbor testů
- zařazujeme problémové úlohy, zejména na odvození nových poznatků nebo na řešení praktických úloh z běžného života
- průběžným hodnocením výsledků jejich práce studentům umožňujeme posoudit vlastní pokrok při učení, uvědomit si případné nedostatky a hledat cesty k jejich odstraňování
- modelováním situací, kreslením náčrtků v geometrii rozvíjíme u studentů prostorovou představivost

Kompetence k řešení problémů

- přecházíme důsledně od jednoduššího problému ke složitějšímu (princip postupnosti)
- zařazujeme problémové úlohy z praktického života (rozbor úlohy, matematizace, zvolení vhodného postupu, odhad výsledku, ověření správnosti řešení)
- podporujeme řešení jedné úlohy více možnými postupy (porovnání efektivity, přesnosti výsledku, využití různých znalostí, ověření výsledku jiným postupem)
- vedeme studenty k účasti v matematických soutěžích, kde si ověří a prohloubí své vědomosti a schopnosti

Kompetence komunikativní

- vyžadujeme používání odborné terminologie
- podporujeme komunikaci studentů při řešení problému: porozumění zadání, vyhodnocení informací, zformulování problému, zdůvodnění postupu řešení, formulace výsledků
- využíváme práci ve skupinách nebo ve dvojicích pro důslednější komunikaci, diskuzi řešení, obhajování postupů
- zařazujeme práci s odborným textem pro nácvik porozumění, vyhledání podstatných informací, zhodnocení
- vedeme studenty k dovednosti „číst“ grafy, diagramy a tabulky a vyhodnotit z nich informace

Kompetence sociální a personální

- vytváříme přátelskou a kolegiální atmosféru při hodinách, kdy se student nebojí říci svůj názor před ostatními studenty ani před pedagogem – nevhodná řešení se rozeberou a opraví, ale nezesměšňují
- rozebíráme při hodinách se studenty jejich výkony a pokroky a vedeme je ke schopnosti objektivně zhodnotit vědomosti a dovednosti své i svých spolužáků

VII.1.B – Matematika

- podporujeme práci ve skupinách, schopnost zapojit se do společné činnosti, uplatnit své individuální schopnosti, ale respektovat názory druhých
- vedeme studenty ke spolupráci a pomoci – vytváření „doučovacích skupinek“ během výuky s cílem o co nejlepší výkon každého člena

Kompetence občanské

- seznamujeme studenty s historií a vývojem matematiky od úplných počátků a vedeme je k respektu ke schopnostem a dovednostem našich předků
- zařazujeme úlohy týkající se ekologie, odpadů, jiných národností, zdravého životního stylu apod. a diskutujeme o nich
- vytváříme přátelskou atmosféru ve třídě, kdy oceňujeme výkony i slabších studentů

Kompetence k podnikavosti

- podporujeme u studentů samostatnou aktivitu, oceňujeme jejich vlastní přínos do výuky
- zařazujeme do výuky úlohy zabývající se například výpočtem nákladů na různé stavební či opravárenské práce, úlohy na porovnávání výhodnosti té které nabídky po zvážení všech faktorů
- posilujeme sebevědomí studentů vhodně volenými úkoly a následným zhodnocením

VII.1.B – Matematika

Rozpracování vzdělávacího obsahu vyučovacího předmětu

I. ROČNÍK		
Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
<p>Nelineární rovnice a nerovnice</p> <ul style="list-style-type: none"> • kvadratické rovnice a nerovnice • nerovnice v součtovém a podílovém tvaru • rovnice a nerovnice s absolutní hodnotou • iracionální rovnice • rovnice s neznámou ve jmenovateli • soustavy s kvadratickou rovnicí 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student používá vhodné metody řešení jednotlivých typů rovnic a nerovnic</i> ○ <i>přihlíží ke specifickým jednotlivých typů rovnic (jako jsou podmínky řešitelnosti, nutnost zkoušky jako součást řešení a pod.)</i> ○ <i>zná a využívá princip nulových bodů</i> ○ <i>vychází z definice absolutní hodnoty</i> 	
<p>Funkce</p> <ul style="list-style-type: none"> • definice, graf, základní vlastnosti funkcí • lineární funkce • kvadratická funkce • lineární lomená funkce • funkce s absolutní hodnotou • mocninné funkce • inverzní funkce • n-tá odmocnina, počítání s mocninami • exponenciální funkce, rovnice • logaritmická funkce, logaritmus, logaritmická rovnice 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student chápe funkci jako závislost veličin, chápe pojmy definiční obor, obor hodnot, vztah mezi funkcí a jejím grafem</i> ○ <i>podle zadání rozpozná typ funkce, určí její definiční obor, průsečíky s osami, načrtne graf funkce a na základě grafu určí monotonii, paritu, omezenost a obor hodnot funkce</i> ○ <i>využívá poznatky o funkcích při řešení rovnic a nerovnic</i> ○ <i>k dané funkci najde funkci inverzní a sestrojí její graf</i> ○ <i>převéde odmocniny na mocniny a využívá vzorce pro práci s mocninami</i> ○ <i>porovnává hodnoty exponenciálních a logaritmických funkcí na základě jejich grafů</i> ○ <i>řeší základní typy exponenciálních a logaritmických rovnic, využívá substituce</i> ○ <i>chápe pojem logaritmus, využívá věty o logaritmech při úpravách výrazů a při řešení logaritmických rovnic</i> ○ <i>řeší aplikační úlohy s využitím poznatků o funkcích</i> 	
<p>Stereometrie</p> <ul style="list-style-type: none"> • polohové vlastnosti základních geometrických útvarů • řezy na tělesech • průsečíky přímky s tělesem a s rovinou • metrické vlastnosti – odchylky, vzdálenosti, kolmost • shodná a podobná zobrazení v prostoru • tělesa – objem a povrch 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student užívá správně geometrické pojmy</i> ○ <i>určuje vzájemnou polohu lineárních útvarů v prostoru, jejich odchylky a vzdálenosti</i> ○ <i>užívá volného rovnoběžného promítání ke znázornění geometrických útvarů</i> ○ <i>využívá svých znalostí a prostorové představivosti k řešení úloh na tělesech</i> ○ <i>převádí své poznatky o shodných a podobných zobrazeních do prostoru a využívá jich k řešení</i> 	<p>Rozvíjení prostorové představivosti</p> <p>Zdokonalování práce s rýsovacími potřebami, nácvik přesného a čistého rýsování</p>

VII.1.B – Matematika

	<ul style="list-style-type: none"> úloh o spočítá povrch a objem základních geometrických těles 	
--	---	--

II. ROČNÍK		
Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
Goniometrie a trigonometrie <ul style="list-style-type: none"> • orientovaný úhel • funkce sinus, kosinus, tangens a kotangens obecného úhlu • výrazy a rovnice s goniometrickými funkcemi • sinová a kosinová věta, řešení obecného trojúhelníku 	<ul style="list-style-type: none"> o <i>student chápe pojem orientovaný úhel a přiřadí mu správnou velikost ve stupních nebo v radiánech</i> o <i>rozšíří své znalosti o goniometrických funkcích v pravouhlém trojúhelníku na goniometrické funkce libovolného orientovaného úhlu, uvědomuje si periodičnost funkcí</i> o <i>odvodí vlastnosti a grafy goniometrických funkcí z jednotkové kružnice</i> o <i>na základě svých předešlých znalostí práce s grafy načrtne grafy i složitějších goniometrických funkcí</i> o <i>využívá goniometrické vzorce při úpravách výrazů a při řešení rovnic</i> o <i>s ohledem na periodičnost goniometrických funkcí určuje správně množinu všech řešení goniometrických rovnic</i> o <i>používá sinovou a kosinovou větu k řešení obecného trojúhelníku a je schopen aplikovat znalosti na úlohy z praxe</i> 	Práce s kalkulátorem - určování hodnot goniometrických funkcí
Kombinatorika <ul style="list-style-type: none"> • základní kombinatorická pravidla • variace, permutace a kombinace bez i s opakováním • vlastnosti kombinačních čísel, Pascalův trojúhelník • binomická věta 	<ul style="list-style-type: none"> o <i>student využívá kombinatorická pravidla součinu a součtu pro řešení jednoduchých kombinatorických úloh</i> o <i>chápe rozdíl mezi uspořádanými a neuspořádanými k-ticemi a správně volí v úlohách použití variací nebo kombinací</i> o <i>je schopen podle zadání konkrétní úlohy volit vhodný postup a řešit kombinatorické úlohy bez i s opakováním prvků</i> o <i>využívá vlastností kombinačních čísel pro úpravy výrazů a řešení rovnic s těmito čísly</i> o <i>odvodí binomickou větu s využitím Pascalova trojúhelníku a používá ji pro umocnění dvojčlenu</i> 	
Pravděpodobnost <ul style="list-style-type: none"> • náhodné pokusy • pravděpodobnost jevů • pravděpodobnost sjednocení jevů • nezávislé jevy • binomické rozdělení • podmíněné pravděpodobnosti 	<ul style="list-style-type: none"> o <i>student ovládá základní pojmy pravděpodobnosti</i> o <i>rozlišuje mezi množinou možných a množinou příznivých výsledků a s využitím kombinatoriky určí a spočítá pravděpodobnost jevu</i> o <i>využívá svých znalostí o množinách k určení</i> 	

VII.1.B – Matematika

	<p><i>pravděpodobnosti sjednocení jevů</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>početně rozhodne o závislosti či nezávislosti jevů</i> ○ <i>rozhodne o vhodnosti použití binomického rozdělení k výpočtu pravděpodobnosti a určí výsledek</i> ○ <i>řeší jednoduché úlohy na podmíněné pravděpodobnosti</i> 	
--	--	--

III. ROČNÍK		
Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
<p>Statistika</p> <ul style="list-style-type: none"> • statistický soubor, jednotka znak • tabulka četností, relativní četnost • aritmetický průměr, modus, medián • směrodatná a mezikvartilová odchylka 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student správně používá základní pojmy statistiky, uvědomuje si souvislost mezi velikostí statistického souboru a objektivitou výsledku</i> ○ <i>na základě získaných dat sestaví tabulku četností a určí relativní četnosti</i> ○ <i>u statistického souboru rozhodne, kterou charakteristiku polohy (aritmetický průměr, modus, medián) a variability (směrodatná nebo mezikvartilová odchylka) zvolit a tu potom spočítá</i> ○ <i>znázorní získané statistické výsledky pomocí vhodného grafu</i> 	
<p>Analytická geometrie</p> <ul style="list-style-type: none"> • souřadnice bodu • vektory, operace s vektory, skalární a vektorový součin • geometrie v rovině • lineární geometrie v prostoru 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student si představí a znázorní bod zadaný pomocí souřadnic v rovině i v prostoru</i> ○ <i>spočítá střed a délku úsečky z jejích krajních bodů</i> ○ <i>chápe vektor jako množinu orientovaných úseček, vektory graficky i poččetně sčítá, odčítá, násobí reálným číslem</i> ○ <i>určí skalární a vektorový součin vektorů, chápe jejich rozdíl, geometrický význam a použití</i> ○ <i>určí přímku v rovině pomocí parametrického vyjádření, obecnou rovnicí i směrnice tvarem</i> ○ <i>řeší polohové a metrické úlohy v rovině (vzájemná poloha a průsečík přímek, kolmost, odchylky, vzdálenost bodu od přímky)</i> ○ <i>vyjádří přímku a rovinu v prostoru</i> ○ <i>řeší polohové a metrické úlohy v prostoru (vzájemná poloha bodů, přímek a rovin, jejich průniky, kolmost, odchylky, vzdálenosti)</i> 	
<p>Analytická geometrie kuželoseček</p> <ul style="list-style-type: none"> • kružnice, kružnice a přímka • elipsa, elipsa a přímka • parabola, parabola a přímka 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student si uvědomuje vznik kuželosečky jako průniku roviny a kužele a souvislost typu kuželosečky s nakloněním roviny</i> 	

VII.1.B – Matematika

<ul style="list-style-type: none"> • hyperbola, hyperbola a přímka 	<ul style="list-style-type: none"> ○ u jednotlivých kuželoseček vysloví přesnou geometrickou definici ○ podle zadání napíše středovou nebo vrcholovou rovnici kuželosečky, z obecné rovnice určí typ kuželosečky, střed, vrcholy, ohniska ○ určí vzájemnou polohu přímky a kuželosečky, napíše rovnice všech přímků majících s kuželosečkou společný právě jeden bod 	
<p>Komplexní čísla – část 1.</p> <ul style="list-style-type: none"> • zavedení komplexních čísel a početních operací s nimi • Gaussova rovina • absolutní hodnota komplexního čísla • goniometrický tvar komplexního čísla • řešení kvadratických rovnic s reálnými koeficienty v oboru komplexních čísel 	<ul style="list-style-type: none"> ○ student chápe zavedení imaginární jednotky a komplexních čísel ○ provádí základní početní operace s komplexními čísly v algebraickém tvaru ○ znázorní komplexní čísla jako body v Gaussově rovině ○ odvodí absolutní hodnotu komplexního čísla jako jeho vzdálenost od počátku v Gaussově rovině ○ uvědomuje si možnost zápisu komplexních čísel v goniometrickém tvaru ○ převádí komplexní čísla v algebraickém tvaru na goniometrický a naopak ○ řeší kvadratické rovnice s reálnými koeficienty a provádí diskusi řešení v oboru komplexních čísel 	

IV. ROČNÍK		
Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
<p>Výroková a predikátová logika, Vennovy diagramy</p> <ul style="list-style-type: none"> • výrok – jednoduchý, složený, logické spojky • negace výroků • tabulky pravdivostních hodnot • Vennovy diagramy 	<ul style="list-style-type: none"> ○ student rozpozná, kdy je a kdy není sdělení výrok ○ správně používá logické spojky, ○ znázorní složený výrok pomocí schématu ○ vytváří správné negace jednoduchých i složených výroků, ○ využívá kvantifikátory ○ používá tabulku pravdivostních hodnot při určování tautologií, při rozhodování o pravdivosti výroku a při řešení slovních úloh ○ na řešení úloh s množinovou tematikou využívá Vennovy diagramy 	
<p>Důkazy matematických vět</p> <ul style="list-style-type: none"> • důkaz přímý • důkaz nepřímý • důkazy dělitelnosti 	<ul style="list-style-type: none"> ○ student rozlišuje mezi pojmy definice a matematická věta ○ správně zapíše matematickou větu pomocí kvantifikátorů a logických spojek ○ podle typu matematické věty zvolí vhodný typ důkazu a provede jej 	
<p>Rovnice s parametrem</p> <ul style="list-style-type: none"> • lineární rovnice s parametrem 	<ul style="list-style-type: none"> ○ student chápe rozdíl mezi neznámou a parametrem v rovnici 	

VII.1.B – Matematika

<ul style="list-style-type: none"> • kvadratické rovnice s parametrem 	<ul style="list-style-type: none"> ○ provádí diskuzi řešení rovnice vzhledem k parametru v oboru reálných i komplexních čísel a získané výsledky správně interpretuje 	
<p>Posloupnosti a řady</p> <ul style="list-style-type: none"> • posloupnost, určení posloupnost • vlastnosti posloupností • matematická indukce • aritmetická posloupnost • geometrická posloupnost • limita posloupnosti • nekonečná geometrická řada 	<ul style="list-style-type: none"> ○ student chápe posloupnost jako typ funkce se specifickým definičním oborem ○ pracuje s posloupnostmi zadanými pomocí vzorce pro n-tý člen i rekurentně ○ vysloví hypotézu a dokáže monotonii a omezenost posloupnosti ○ využívá matematickou indukci pro důkazy matematických tvrzení ○ vysloví definici aritmetické a geometrické posloupnost, zná jejich vlastnosti a umí jich využít při řešení úloh ○ používá geometrickou posloupnost při řešení úloh o úrokování ○ chápe pojem limita posloupnosti a spočítá jednoduché limity ○ chápe pojem nekonečná geometrická řada a řeší úlohy na její součet 	
<p>Opakování učiva</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ prohlubováním, upevňováním a procvičováním učiva se student připravuje na maturitní zkoušku 	

Doctrina - Podještědské gymnázium, s.r.o.

**Oddíl E – učební osnovy
VII.2.C**

DESKRIPTIVNÍ GEOMETRIE

VII.2.C – Deskriptivní geometrie

Charakteristika předmětu: DESKRIPTIVNÍ GEOMETRIE ve čtyřletém gymnáziu

---

Obsah předmětu

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu deskriptivní geometrie pro čtyřleté gymnázium nevychází ze žádné vzdělávací oblasti Rámcového vzdělávacího programu pro gymnaziální vzdělávání, ale je stanoven podle očekávaných požadavků na znalosti z tohoto oboru na vysokých školách technického směru.

V deskriptivní geometrii je realizováno průřezové téma Osobnostní a sociální výchova.

Časové vymezení předmětu

	vyučovací hodina	cvičení
I. ročník	X	X
II. ročník	X	X
III. ročník	(2)	X
IV. ročník	(2)	X

Organizace výuky

Předmět deskriptivní geometrie je volitelným předmětem pro studenty III. a IV. ročníku. Vzhledem k volitelnosti předmětu probíhá výuka v menší skupině studentů (obvykle 4 – 8), čímž je zajištěn individuální přístup ke studentům a možnost úzké spolupráce studentů a vyučujícího při řešení úloh.

Pokud student absolvuje oba ročníky s dvouhodinovou dotací, může z předmětu deskriptivní geometrie skládat maturitní zkoušku.

Výchovné a vzdělávací strategie

Deskriptivní geometrie seznamuje studenty se způsoby zobrazování trojrozměrných útvarů na dvojrozměrnou nákresnu. Vyžaduje od studentů určitou míru prostorové představivosti, kterou v průběhu výuky dále výrazně rozvíjí. Vede studenty k aktivní účasti na řešení problémů, k diskusím o možných postupech, vyžaduje od studentů schopnost vyjádřit, popsat a obhájit své prostorové nebo konstrukční řešení. Dalším cílem tohoto předmětu je vést studenty k pečlivé, precizní a čisté práci s rýsovacími pomůckami a vědomí nutnosti odevzdávat formálně dokonalou práci. Studenti se seznamují s využitím deskriptivní geometrie v mnoha oborech lidské činnosti.

Kompetence k učení

- vedeme studenty důsledně k využívání vlastní prostorové představivosti, k nepřejímání naučených postupů, ale k samostatné tvorbě řešení
- podporujeme samostatnou zodpovědnou přípravu z hodiny na hodinu, upevnění si získaných poznatků

VII.2.C – Deskriptivní geometrie

- zařazujeme problémové úlohy, zejména na odvození nových poznatků nebo na řešení praktických úloh z běžného života
- průběžným hodnocením výsledků práce studentů jim umožňujeme posoudit jejich pokroky při učení, ujasnit si rezervy jejich přípravy

Kompetence k řešení problémů

- přecházíme důsledně od jednoduššího problému ke složitějšímu (princip postupnosti)
- vedeme studenty k samostatnému řešení úloh pomocí prvotního vymodelování si situace, zvážení vhodného postupu a precizního provedení konstrukce
- zařazujeme úlohy z praktického života (rozbor úlohy, vymodelování, zvolení vhodné konstrukce, provedení)
- podporujeme řešení jedné úlohy více možnými postupy (porovnání efektivity, přesnosti výsledku, využití různých znalostí, ověření výsledku jiným postupem)

Kompetence komunikativní

- vyžadujeme používání odborné terminologie
- podporujeme komunikaci studentů při řešení problému: porozumění zadání, vyhodnocení informací, schopnost popsat prostorové i konstrukční řešení, zdůvodnění postupu řešení, formulace výsledků
- zařazujeme práci s odborným textem pro nácvik porozumění, vyhledání podstatných informací, zhodnocení
- vedeme studenty k dovednosti „číst“ rysy, výkresy a technickou dokumentaci a vyhodnotit z nich informace

Kompetence sociální a personální

- vytváříme přátelskou a kolegiální atmosféru při hodinách, kdy se student nebojí říci svůj názor před ostatními studenty ani před pedagogem – nevhodná řešení se rozeberou a opraví, ale nezesměšňují
- podporujeme práci v kolektivu, schopnost zapojit se do společné činnosti, uplatnit své individuální schopnosti, ale respektovat názory druhých

Kompetence občanské

- seznamujeme studenty s historií a vývojem deskriptivní geometrie, s jejím využitím v současné i minulé architektuře a vedeme je k respektu ke schopnostem a dovednostem tvůrců
- vytváříme přátelskou atmosféru ve třídě, kdy oceňujeme i výkony slabších studentů

Kompetence k podnikavosti

- rozvíjíme technické myšlení studentů a nadané studenty směřujeme ke správné volbě dalšího studia technického směru
- vytváříme správné pracovní návyky při vyžadování pečlivého, přesného a čistého rýsování
- vedeme studenty k uvědomování si spojitostí mezi teoretickými úlohami a jejich uplatněním v technické praxi

VII.2.C – Deskriptivní geometrie

Rozpracování vzdělávacího obsahu vyučovacího předmětu

III. ROČNÍK		
Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
Úvod do předmětu <ul style="list-style-type: none"> • rozměry výkresů, druhy čar • druhy promítání • souřadnicový systém 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student používá správné druhy čar pro různé konstrukce a různou viditelnost útvarů</i> ○ <i>zná přesný rozměr výkresu A4 a z něj odvodí rozměry větších výkresů</i> ○ <i>uvědomuje si rozdílné vlastnosti a použití středového a rovnoběžného, kolmého a kosého promítání</i> ○ <i>správně umístí útvary do souřadnicového systému</i> 	Studenti jsou vedeni nejen k pochopení učiva a správným konstrukcím, ale i k čistému a přesnému rýsování
Kótované promítání <ul style="list-style-type: none"> • úsečka, přímka, vzájemná poloha přímek • rovina • útvar v rovině • rovina a přímka • tělesa 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student chápe princip zobrazování při kótovaném promítání a s využitím získaných poznatků a vlastní představivosti je schopen prostorově vyřešit a následně konstrukčně provést a narýsovat základní polohové a metrické úlohy: skutečná velikost úsečky, stopník přímky, odchylka přímky od průmětny, bod na přímce, stopa roviny, přímka a rovina daného spádu, průsečnice rovin, průnik mnohoúhelníků, útvar v rovině včetně kružnice, rovina a přímka, sestrojení tělesa</i> ○ <i>využívá získaných vědomostí k řešení jednoduchých topografických úloh z praxe</i> 	Ukázka využití kótovaného promítání na zjednodušených topografických úlohách
Mongeovo promítání <ul style="list-style-type: none"> • úsečka, přímka, vzájemná poloha přímek • rovina • útvar v rovině • rovina a přímka • tělesa 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student chápe princip zobrazování na dvě navzájem kolmé průmětny a s využitím získaných poznatků a vlastní představivosti je schopen prostorově vyřešit a následně konstrukčně provést a narýsovat základní polohové a metrické úlohy: skutečná velikost úsečky, stopníky přímky, odchylky přímky od průměten, bod na přímce, vzájemná poloha 2 přímek, sestrojení stop rovin, průsečnice rovin, průnik mnohoúhelníků, útvar v rovině včetně kružnice, průsečík přímky s rovinou, přímka kolmá k rovině, sestrojení tělesa z různých zadání, řez tělesa rovinou a sestrojení sítě seříznuté části tělesa</i> 	
Kosoúhlé promítání <ul style="list-style-type: none"> • princip promítání, vynesení bodů • útvar v půdorysně • těleso v základní pozici 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student chápe princip kosoúhlého zobrazování na jednu průmětnu s nutností dourčení tohoto promítání a seznámí se se základy</i> 	

VII.2.C – Deskriptivní geometrie

	<p><i>tohoto promítání</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ sestrojí mnohoúhelník a kružnici v půdorysně ○ sestrojí těleso s podstavou v půdorysně nebo v rovině rovnoběžné s půdorysnou ○ zná pravidla dalších typů kosoúhlého promítání (vojenská perspektiva, kavalírní perspektiva) a sestrojí pomocí nich jednoduchá tělesa 	
--	---	--

IV. ROČNÍK		
Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
<p>Průsečík přímky s tělesem</p> <ul style="list-style-type: none"> • průsečík přímky s hranolem a jehlanem • průsečík přímky s válcem, kuželem a kulovou plochou 	<ul style="list-style-type: none"> ○ student zvolí vhodnou pomocnou rovinu, sestrojí průsečík přímky s tělesem a vyznačí viditelnost přímky, a to v Mongeově i kosoúhlém promítání 	
<p>Průnik těles</p> <ul style="list-style-type: none"> • průnik hranolů a jehlanů • průnik těles s válcem, kuželem a kulovou plochou 	<ul style="list-style-type: none"> ○ student samostatně řeší úlohy na průnik těles v Mongeově i kosoúhlém promítání – tělesa mají podstavy v jedné průmětně nebo v rovinách navzájem kolmých 	
<p>Řez kužele rovinou</p> <ul style="list-style-type: none"> • klasifikace kuželoseček • ohniskové vlastnosti kuželoseček • řezy kužele 	<ul style="list-style-type: none"> ○ student na základě vzájemné polohy roviny a kužele rozhodne o typu kuželosečky ○ sestrojí elipsu, parabolu, hyperbolu z různých zadání (ohnisko, vrchol, bod kuželosečky, tečna, ...) ○ sestrojí řez kužele rovinou a skutečnou velikost řezu v Mongeově promítání 	
<p>Řešení střech a dvorů</p> <ul style="list-style-type: none"> • řešení střech bez zastavěné části • řešení střech se zastavěnou částí • řez střechy rovinou a skutečná velikost střešních rovin • řešení dvorů 	<ul style="list-style-type: none"> ○ student řeší střechy bez i se zastavěnými částmi nad libovolným půdorysem, sestrojí skutečnou velikost řezu střechy i střešní roviny ○ řeší dvory nad libovolným půdorysem 	
<p>Konstrukční úlohy</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ student s využitím získaných znalostí a své prostorové představivosti nejprve prostorově a pak konstrukčně řeší různé prostorové úlohy a čistě a přesně je sestrojí 	

Doctrina - Podještědské gymnázium, s.r.o.

**Oddíl E – učební osnovy
VII.3.C**

MATEMATICKÉ CVIČENÍ

VII.3.C – Matematické cvičení

Charakteristika předmětu: MATEMATICKÉ CVIČENÍ ve čtyřletém gymnáziu

---

Obsah předmětu

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu matematické cvičení pro čtyřleté gymnázium vychází ze vzdělávací oblasti Matematika a její aplikace Rámcového vzdělávacího programu pro gymnázia, navazuje na již získané znalosti studentů z matematiky a tyto upevňuje a rozšiřuje. Dotýká se již probraných oblastí matematiky, ukazuje na souvislosti mezi nimi, vede studenty k řešení komplexních či netradičních úloh.

V matematickém cvičení je realizováno průřezové téma Osobnostní a sociální výchova, které prolíná všemi předměty na vyšším stupni gymnázia.

Časové vymezení předmětu

	vyučovací hodina	cvičení
I. ročník	(1)	X
II. ročník	X	X
III. ročník	X	X
IV. ročník	X	X

Organizace výuky

Předmět matematické cvičení je zařazován do nabídky volitelných předmětů pro studenty I. ročníku. Výuka probíhá s podstatnou spoluprací studentů, kteří většinu nových informací sami odvozují a všechny úlohy řeší samostatně pouze s dohledem vyučujícího. V některých hodinách se využívají prvky skupinového nebo problémového vyučování.

Výchovné a vzdělávací strategie

Zařazením předmětu matematické cvičení do výuky v průběhu vyššího stupně gymnaziálního vzdělání vedeme studenty k většímu zájmu o matematiku, zvyšujeme jejich matematickou gramotnost a v souvislosti s tím je připravujeme na studium technických oborů na vysokých školách. Významně je podporován rozvoj logického uvažování, schopnost matematizace reálných situací a následné využití matematického aparátu pro řešení praktických úloh, na druhou stranu schopnost abstrakce a řešení úloh čistě matematických. Cílem je, aby žák pracoval s porozuměním, byl schopen posoudit správnost svého postupu a reálnost dosaženého výsledku.

VII.3.C – Matematické cvičení

Kompetence k učení

- vedeme studenty k práci s matematickým textem, důraz klademe na správné pochopení zadání úloh, ale také na formální přesnost matematického zápisu
- logické a praktické uvažování rozvíjíme zařazováním úloh vyplývajících z běžných životních situací, kde si studenti také zkouší odhad možných výsledků a ověřují je výpočtem
- řešením stereometrických úloh rozvíjíme prostorovou představivost, schopnost zakreslit 3D objekty, ale také pečlivost a přesnost při rýsování

Kompetence k řešení problémů

- prakticky veškeré nové učivo je odvozováno za pomoci studentů, na základě již známých faktů jsou vyvozovány nové informace
- zařazujeme problémové komplexní úlohy, které studenti řeší od počátečního rozboru situace, přes odhad možného výsledku a volbu vhodného postupu až k ověření správnosti daného řešení
- podporujeme řešení jedné úlohy více možnými způsoby
- vedeme studenty k účasti v matematických soutěžích a olympiádách, k vlastnímu rozšiřování matematických dovedností

Kompetence komunikativní

- vyžadujeme od studentů, aby uměli vysvětlit postup řešení, používali správnou terminologii, zformulovali odpověď
- vedeme je k tomu, aby jejich zápisy řešení byly kompletní, logicky správné a přehledné a aby je studenti mohli dále využívat pro vlastní studium
- využíváme práci ve skupinách, kde musí před ostatními obhájit svůj postup či své řešení

Kompetence sociální a personální

- výuka probíhá v přátelské atmosféře, kdy se student neobává říci svůj názor, popř. se zeptat na nejasnosti, a ostatní studenti názor zhodnotí nebo pomohou s vysvětlením
- se studenty diskutujeme nad možnými postupy řešení, oceňujeme každý vlastní přínos studenta, podporujeme sebevědomí studenta

Kompetence občanské

- zařazováním vhodných slovních úloh vedeme studenty ke zdravému životnímu stylu a správnému postoji k přírodě
- vedeme studenty k zodpovědnosti důslednou kontrolou zadaných úkolů a dodržáním termínů
- podporujeme u studentů včasnou volbu budoucího studia, zdůrazňujeme vzrůstající potřebu technicky vzdělaných osob

Kompetence k podnikavosti

- podporujeme u studentů samostatnou aktivitu
- zařazujeme do výuky úlohy zabývající se například výpočtem nákladů na různé stavební či opravárenské práce, úlohy na porovnávání výhodnosti té které nabídky po zvážení všech faktorů
- posilujeme sebevědomí studentů vhodně volenými úkoly a následným zhodnocením

VII.3.C – Matematické cvičení

Rozpracování vzdělávacího obsahu vyučovacího předmětu

I. ROČNÍK		
Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
Úpravy výrazů <ul style="list-style-type: none"> práce se zlomky a proměnnou základní vzorce na rozklad 	<ul style="list-style-type: none"> student správně pracuje s jakýmkoliv výrazy, rozkládá na součin, krátí po úpravě výrazu vždy uvádí i definiční obor výrazu 	
Rovnice, nerovnice <ul style="list-style-type: none"> lineární, kvadratické soustavy o více neznámých v součinném a podílovém tvaru 	<ul style="list-style-type: none"> student volí vhodnou metodu postupu správně zapisuje množinu řešení je schopen alespoň částečně ověřit správnost svého výsledku určí podmínky řešitelnosti 	
Funkce <ul style="list-style-type: none"> definice, graf, základní vlastnosti funkcí lineární funkce kvadratická funkce lineární lomená funkce funkce s absolutní hodnotou mocninné funkce exponenciální funkce, rovnice logaritmická funkce, logaritmus, logaritmická rovnice 	<ul style="list-style-type: none"> student je schopen načrtnout graf příslušné fce chápe pojmy definiční obor, obor hodnot, vztah mezi funkcí a jejím grafem podle zadání rozpozná typ funkce, určí její definiční obor, průsečíky s osami, načrtne graf funkce a na základě grafu určí monotonii, paritu, omezenost a obor hodnot fce využívá poznatky o funkcích při řešení rovnic a nerovnic k dané funkci najde funkci inverzní a sestrojí její graf porovnává hodnoty exponenciálních a logaritmických funkcí na základě jejich grafů řeší základní typy exponenciálních a logaritmických rovnic, využívá substituce chápe pojem logaritmus, využívá věty o logaritmech při úpravách výrazů a při řešení logarit. rovnic 	
Geometrické úlohy <ul style="list-style-type: none"> polohové vlastnosti základních geometrických útvarů základní konstrukce tělesa – objem a povrch 	<ul style="list-style-type: none"> student užívá správně geometrické pojmy zvládne načrtnout situaci a navrhnout řešení dokáže zapsat matematicky přesně konstrukci využívá svých znalostí a prostorové představivosti k řešení úloh na tělesech správně používá jednotky spočítá povrch a objem základních geometrických těles 	<p>Rozvíjení prostorové představivosti</p> <p>Zdokonalování práce s rýsovacími potřebami, nácvik přesného a čistého rýsování</p>
Komplexní úlohy	<ul style="list-style-type: none"> student se umí zorientovat v zadání, matematizuje situaci pojmenuje neznámé vybere metody výpočtu správně interpretuje výsledek 	